

Este liberă preluarea textului, în format electronic sau în variantă tipărită – cărți, ziare, reviste, doar cu menționarea sursei.

Imagine copertă: icoana cu vedenia starețului Chiril din Evvia, care a primit pe brațele sale trupul Mântuitorului de la Sfântul Iosif din Arimateea

© Pentru prezenta ediție, Editura Areopag

Volumul a apărut inițial sub titlul *Sensei. Infractor. Călugăr – O spovedanie nonconformistă* (Editura Areopag, 2015)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GIURĂSCU, EMANUIL

Spovedania unui pustnic : sensei, infractor, călugăr / părintele Emanuil Giurăscu ; cu o pref. de Ciprian Voicilă. - București : Areopag, 2025

ISBN 978-606-9678-65-7

I. Voicilă, Ciprian (pref.)

821.135.1

Părintele Emanuil Giurăscu

SPOVEDANIA UNUI PUSTNIC

**Sensei.
Infractor.
Călugăr**

Cu o prefață de Ciprian Voicilă

Editura Areopag
București, 2025

Ciprian Voicilă:

O carte pentru sufletele tinere și non-conformiste

De câte ori ați avut ocazia să pătrundeți, fie și doar cu gândul, în intimitatea vieții unui pustnic? Prin această carte rară, în felul ei, vi s-a deschis această posibilitate nebănuită. Genul confesiv a fost inaugurat de Fericitul Augustin. Dar, să o recunoaștem, literatura confesivă scrisă de monahi este destul de rară. Îmi vin în minte, pe loc, la întâmplare, jurnalul părintelui Ioan de Kronstadt, jurnalul Starețului Nicon (ultimul stareț de la Optina), memoriile teologice și mistice ale părintelui Sofronie Saharov (*Vom vedea pe Dumnezeu precum este*), jurnalul părintelui Paulin Lecca, marele practicant al Rugăciunii lui Iisus, și romanele inspirate din viața monahală, „De la moarte la viață”, al aceluiași Paulin Lecca, și „Kalist Monahul”.

Cartea ce ne stă în față este o mică bijuterie livrescă, al cărei public țintă îl constituie, în opinia mea, în primul rând tinerii. Este o carte pe măsura lor: sinceră, non-conformistă, refractară la sistem și la viața mic-burgheză; o carte care persiflează comoditatea și standardizarea vieții de consum în care vrând-nevrând viețuim. Simt nevoia să accentuez principala ei calitate: sinceritatea. Într-o lume suprasaturată de obsesia pentru propria imagine, pentru brand, pentru poză, cartea este o invitație pentru a ne reveni în fire, pentru a ne lepăda măștile sociale și psihologice, pentru a regăsi în adâncul nostru chipul neîntinat al Mântuitorului nostru, Iisus Hristos. Sunetul secund al cărții este, prin urmare, apelul la sinceritate. Să fim sinceri cu noi înșine, dar mai ales cu Dumnezeu. Să nu ne credem vrednici în fața Lui. Pentru că, de fapt, nici nu suntem și, de drept, nici măcar nu putem fi.

Cred că una din învățăturile majore ale acestei cărți este aceea că Hristos nu îl lasă în părăsire pe omul însetat de adevăr, care tânjește sincer după plinătatea vieții reale, veșnice. Autorul acestei confesiuni mărturisește că dacă nu s-ar fi călugărit și-ar fi diversificat patimile. Nevoia de real a omului îl poate face să se afunde pe veci în mrejele acestei lumi. Sufletul care ni se deschide prin aceste rânduri manifestă un dor neostoit față de plinătatea vieții – deplinătate pe care a descoperit-o în cele din urmă în calea monahală, pe care a înțeles să și-o asume, un drum pe care îl consideră diferit de cel al „creștinismului cumișel”, „de seră”, pe care îl trăim majoritatea dintre noi. Fiind veșnic, sufletul omului nu se poate mulțumi cu puțin. „Sufletul omului, spune undeva Dostoievski, este larg, mult prea larg. Ar trebui îngustat”. Am recunoscut în autorul acestei spovedanii scrise, în setea lui de Viață și în foamea sa de Realitate și Adevăr pe o rudă spirituală apropiată a Părintelui Serafim Rose.

Pentru autor, drumul cunoașterii de sine se dovedește a fi lung, sinuos și periculos ca un dans pe sârmă deasupra unei prăpastii. Cititorul re trăiește cu nostalgie, prin intermediul lecturii trepidante, atmosfera, hai să o numim spirituală (în sensul de „spirit al vremii”) pe care o cultivau tinerii în România anilor '80-'90. Filmele cu arte marțiale în care evoluau Bruce Lee și Chuck Norris, peliculele „de acțiune” cu Arnold Schwarzenegger, Rambo sau Rocky, filmele cu Steven Seagal au marcat imaginarul miilor sau poate al zecilor de mii de adolescenți din România. Idealul masculin, arhetipul virilității era întruchipat de acești minizeii ai ecranului. Peripețiile lor animau seară de seară întâlnirile și convorbirile copiilor sau tinerilor din cartier. Deși mă despart zece ani de autorul acestor rânduri, mărturisesc faptul că și eu am fost impregnat de moda filmelor văzute „pe șestache” la video. Generația mea a comple-

tat mai târziu galeria idolilor televizuali cu Jean-Claude Van Damme și Dolph Lundgren. Colecționez din greu fotografii cu Bruce Lee. Bruce Lee sărind în unghiul morții. Bruce Lee în sala de oglinzi. Bruce Lee luptându-se cu Chuck Norris. Era un soi de cultură alternativă la cultura oficială, predată destul de plictisitor la școală. Într-o formă șuie, eronată, ne manifestam, la măsura noastră copilărească, dorința de a ne depăși limitele umane și de a deveni, într-un fel, nemuritori. Desigur că această imortalitate fundamentată pe memoria culturală a semenilor noștri și a generațiilor următoare, pe istorie, este una dintre cele mai cumplite forme de înșelare pe care le-a produs cultura umanistă – dar acest adevăr aveam să-l descoperim mult mai târziu. Spre deosebire de noi, chibiții cei mulți răspândiți pe întregul cuprins al României, autorul cărții de față a ales să devină un redevabil practicant al artelor marțiale. Spre finalul carierei sale de luptător și-a deschis propria sală. Sufletul său însetat de libertate și de realitate – într-un cuvânt, de Dumnezeu – l-a făcut să renunțe la acest drum care s-a arătat, în cele din urmă, pilduitor, dar zadarnic. Așa cum l-a determinat să abandoneze căutarea de sine în lumea șpringarilor cărora li se deschiseseră noi orizonturi prin liberul acces în țările Occidentului. Așa cum l-a scos din atmosfera oblomoviano-boemă a cântăreților de stradă din Belgia sau din paradigma devoratoare a muzicii rock.

Unul din mesajele pe care scriitorul ni le transmite, într-o manieră nemoralistă, este acela că în absența credinței în Dumnezeu cel adevărat, neîmpăcându-se cu golul existențial, cu neființa, sufletul omului creează simulacre de dumnezeire, idoli care la o cercetare mai atentă se dovedesc toți perisabili, de lut. Niște morți care se cred vii și care cred că pot da și altora viață.

Dacă nu s-ar fi călugărit și nu s-ar fi pustnicit, autorul acestei cărți (autor pe care l-am cunoscut și față către față, nu doar prin intermediul acestei cărți) ar fi ajuns cu siguranță un scriitor apreciat. Este uimitor pentru mine cum un om crescut la școala violentă a artelor marțiale, a muzicii rock, a *springarilor* are o sensibilitate dostoevskiană a inimii, care îl ajută să îi portretizeze memorabil, cu har, pe „umiliții și obidiții”, pe „oamenii sărmani” violențați de mentalitatea capitalistă și consumeristă a Occidentului. De neuitat rămân în memoria cititorului chipul bunicii care a sădit în sufletul nepotului grăuntele credinței, rămășițele satului tihnit de altădată, marile figuri ale duhovnicilor pe care i-a născut monahismul românesc, chipurile iconice ale sihaștrilor neștiuți ai României.

Din punct de vedere estetic, cartea întrunește acea condiție necesară și suficientă despre care vorbea Roland Barthes: „plăcerea textului”. O citești cu plăcere, alert, ca pe un roman polițist în prima parte, ca pe un reportaj despre viața nebănuită a pustnicilor, dar mai ales ca pe o carte de învățătură duhovnicească, dobândită nu din cărți, ci prin experiența vie a Ortodoxiei.

De la prima la ultima ei pagină este o carte animată de duhul pocăinței necurmăte. Citind-o, mi-am reamintit un lucru simplu, dar care prea des cade în uitare: a fi creștin ortodox înseamnă a lupta până la moarte cu patimile tale. Nu e suficient, ba chiar este primejdios să te conformezi unui standard exterior, să îți contabilizezi faptele bune sau părutele tale fapte de laudă, să îți adormi conștiința cu gândul că ai îndeplinit faptele credinței, că ți-ai îndeplinit datoria față de Dumnezeu. Formalismul și legalismul pândesc viața fiecăruia dintre noi. Singurul reper în viața duhovnicească rămâne glasul conștiinței proprii, sădite în noi de Ziditorul a toate.

Introducere

Această carte – până la postfață, care a fost scrisă recent – prezintă viața mea până la intrarea mea în monahism. În ea este povestită viața mea, de când m-am apucat de arte marțiale și până când m-am decis să mă călugăresc. Sper că cititorii ei vor primi cu îngăduință mărturisirea mea. Aș fi putut să o cenzurez, să o coafez, să o rescriu. Dar am preferat stilul direct, care prezintă obiectiv principalele momente din drumul meu spre Hristos. Toate faptele descrise aici sunt reale. Am căutat doar să evit anumite elemente smintitoare pentru unii creștini mai sensibili, precum și anumite elemente care ar fi putut duce la identificarea autorului. De aceea, unele date au fost scoase, iar unele nume proprii, modificate.

Sper ca această carte să ajungă și în mâna unor *springari* (adică hoți – n. ed.) din țară sau din străinătate, pentru a înțelege ei înșiși în ce stadiu al vieții se află și cu câtă înșelare se hrănesc prin felul lor de viațuire și, în același timp, doresc ca acest volum să ajungă și în mâinile practicantilor de arte marțiale care stau departe de biserică, întrucât aceștia pot ieși mult mai greu din propria orbire, datorită faptului că artele marțiale nu sunt percepute negativ în societate, nu te pun în conflict obligatoriu cu morala creștină sau cu morala socială, ateistă (cât este ea, așa cum este), și atunci ei înșiși, după o astfel de carte, ar trebui să se simtă vinovați că prin propria dreptate se situează departe de dreptatea lui Dumnezeu, crezând cumva că artele marțiale pot înlocui mila, răbdarea, dragostea creștină și tot ceea ce presupune jertfa în Hristos, că în fond și la urma urmei niciun maestru nu poate oferi

ceea ce oferă Hristos prin sfinții Săi, prin preoții Lui, prin duhovnici și așa mai departe.

Aș putea spune că sunt mai îngrijorat nu atât pentru hoții care se amăgesc cu șpringurile, cât pentru marii *inițiați*, pentru marii maeștri care nu înțeleg că se află pe o cale care e departe de Hristos și, mai grav, oamenii aceștia însuflețesc mii de tineri pe calea minciunii, pe calea înșelării – lucrul acesta cu osebire văzut în faptul că ei nu fac precizări dogmatice, religioase, morale cu privire la ținta lor – că ei n-au o țintă precisă; ei vorbesc despre desăvârșirea facultăților intelectuale sau sufletești, or nu asta este menirea omului pe pământ. Și atunci, dacă ținta este falsă, mă întreb: care va fi încheierea vieții? Aceștia nu vorbesc nimic despre Sfintele Taine, nu vorbesc nimic despre împărtășanie, despre spovedanie, despre botez; nu vorbesc nimic despre importanța icoanei, a postului, în viața omului. Adică practic ei oferă orice surogat în locul adevărului religios. Or, adevărul trebuie să îl știm cu toții, atât șpringarii, cât și marii maeștri, marii călăuzitori de suflete, care consideră cumva că oferă Alfa și Omega actualelor generații în viață...

Dacă aș fi rămas în lume, poate că mi-aș fi acutizat răutățile, infrațiunile, patimile, obișnuințele și așa mai departe, le-aș fi *desăvârșit*, poate că m-aș fi afundat în ele până peste urechi și n-aș mai fi ieșit niciodată din ele. Aș fi căutat să rămân în lume, să viețuiesc lumește. Poate că aș fi trăit un creștinism... de seră. Dacă în mediul ortodox nu nimerești pe o filieră convingătoare, care este foarte subțire și nevăzută, simți nevoia totuși ca trăirile interioare să ți le consumi în ceva efectiv, în ceva real. Serafim Rose, până nu l-a întâlnit pe Dumnezeu, nu putea să nu se consume. Și atunci, se consuma în ce? În beție, în lectură antihristică, în tot felul de întrebări filosofice, ajungând până la a fi bântuit de ideea sinu-

ciderii. Pentru cei care nu se satură cu jumătăți de măsură în lume, e clar: ori droguri, beții, femei, crime, răutăți care să te epuizeze, să mori de viu, ori afli calea cea bună, calea cea dreaptă. Dar nu știu dacă m-aș fi putut sătura cu creștinismul cumintel, creștinismul de seră. Nu, nu cred că m-aș fi împăcat. Mă tem că aș fi *desăvârșit* toate aceste răutăți – și chiar, într-un fel, e de înțeles asta.

Sufletul omului – așa am înțeles și așa simt eu, cel puțin raportat la sufletul meu – e făcut să caute trăiri depline, trăiri înalte, trăiri definitive. Or, dacă nu ajungi la ele, dacă nu afli calea lor, dacă nu le găsești, trebuie să te miști prin ceva, trebuie să te consumi, trebuie să te epuizezi în ceva. Lăuntricul nu are voie să doarmă, nu poate leșina, nu poate pierde vremea. Și atunci, ajungi chinuit, obosit, epuizat de patimi și păcate ca Nichita Stănescu. Sau, dimpotrivă, ajungi ca Daniel Turcea – omul acesta, dacă nu avea acel dram de nebunie, nu-i dădea Dumnezeu ceea ce omului obișnuit nu i se dă. Or, dacă el, cu căutările lui adânci, n-ar fi avut răspunsuri adânci, n-ar fi avut deslușiri adânci în viața lui lăuntrică, nu cred că s-ar fi oprit unde trebuie. Cred că ar fi culminat în sinucidere, în băutură, în vreo crimă – Doamne, ferește! –, sau își dădea foc în Piața Universității, trebuia să termine într-un mod șocant. Pentru că asta e sufletul, sufletul nu poate fi mângâiat cu micimi, cu jumătăți de măsură, cu petice, cu *inlocuitori de piele*, să zic așa. N-are cum! Sufletul e suflet și el le caută pe cele ale lui, pe cele duhovnicești.

De multe ori m-au urmărit aceste reflecții, reflecții care m-au îndatorat așa, până la lacrimi, lui Dumnezeu, pentru că mi-am dat seama din ce iad m-a scos; mi-am dat seama din ce viitor m-a scos, viitor care m-ar fi destinat obligatoriu iadului, nici nu mai încape vorbă!

Capitolul I. În copilărie

M-am născut în anul 1970. Bunicii mei după mamă au fost oameni credincioși, însă părinții mei, fiind prinși de valul ateist al vremii, din nefericire nu au avut prea multe în comun cu credința, dar nici nu au fost adepți ai învățăturilor comuniste, ai regimului totalitar. Practic, au stat în expectativă atât față de comunism, cât și față de biserică. Ei au fost liber cugetători. Bunica după mamă a fost o creștină practicantă.

Ceea ce m-a mirat pe mine mai târziu, când i-am vorbit puțin despre Sfinții Părinți ai Filocaliei – care, la rândul lor, vorbesc despre învățătura rugăciunii inimii, despre rugăciunea lui Iisus – e faptul că ea era familiarizată cu această rugăciune. Și existau anumite perioade când chiar rugăciunea *Tatăl nostru* o spunea atât de firesc și într-un mod spontan – atât de spontan! – manifestând sau prezentând oarecare legătură cu firea celui care practică rugăciunea inimii. Ea spunea deseori această rugăciune, *Tatăl nostru*. Chiar îmi spunea, după ce a venit de la țară la oraș, adusă de unchiul meu, îmi spunea că atunci când urca în lift (ea stătea la etajul 9) spunea *Tatăl nostru*, când se întorcea din oraș și urca în lift, iarăși *Tatăl nostru*, și spunea că lucrul acesta se petrecea atât de automat, încât nici nu-și mai dădea seama când nu spune această rugăciune, urcându-se în lift – lucru care pe mine m-a mirat, m-a emoționat. Cât despre bunica după tată, n-am reușit vreodată să pătrund în sufletul ei, să-mi dau seama exact în ce raporturi se află cu Dumnezeu. Bănuiesc că era o creștină de rutină. Dar bunica după mamă a trăit un creștinism exemplar. Vara, toamna, atunci când se culeg roadele pământului, toamna, cu

atât mai mult, când apar verdețurile, fructele, legumele și așa mai departe, niciodată nu mânca din ceea ce Dumnezeu dădea până nu oferea de pomană cuiva care venea în vizită; sau, dacă în perioada respectivă se întâmpla să nu primească vizitatori, să nu aibă musafiri, oaspeți, chema pe careva de pe drum. Îl chema, îi dădea o sacoșă de prune – abia după aceea mânca și ea prune; dădea o sacoșă de struguri – abia după aceea mânca și ea struguri; dădea o sacoșă de nuci, ca să poată mânca și ea nuci, și așa mai departe – adică practica o milostenie creștină întâlnită în pagini de Pateric și din Viețile Sfinților.

În general, deși ea nu avea o instruire teoretică creștină, așa cum avem noi, cei de astăzi, viața ei practică creștină era la mare înălțime, la mare înălțime. Niciodată seara nu se culca fără rugăciune, dimineața nu pleca la treabă fără rugăciune; zilele de sărbătoare erau pentru ea sfinte, adică nu muncea deloc în zilele de sărbătoare. Totdeauna în sărbători, în duminici, mergea la biserică, obligatoriu. Ba, mai mult decât atât, în satele în care știa că oamenii nu au apă, făcea tot posibilul și plătea să se facă fântână pentru acel sat. În bisericile unde știa că nu este catapeteasmă sau nu este clopot, făcea tot posibilul să fie clopot, să fie icoane, să fie catapeteasmă. A făcut nenumărate milostenii în felul ăsta.

Eu m-am folosit mult de felul ei de viețuire. Ținea candela aprinsă totdeauna duminica și în sărbători. Mă chema dimineața la rugăciune, mă chema seara la rugăciune, și este interesant că eu primele noțiuni de viață de Pateric le-am văzut la bunica mea la țară. Nu țin minte să fi mers vreodată undeva fără să își facă cruce la ieșirea din casă. Deopotrivă, când mergea la lucrul câmpului, în grădină, întâi își făcea o cruce mare, cerând ajutorul lui Dumnezeu, încheind munca cu o în-

chinăciune însoțită de o scurtă rugăciune de mulțumire. Așijderea și la masă. Știa să fie cumpătată, dând valoarea cuvenită fiecărui lucru, nici adulându-l utilitarist, nici disprețuindu-l trufaș (derapaje specifice, în egală măsură, societății „omului nou”). Stătea într-o căsuță mică, un fel de izbă țărănească, cum ar fi în Rusia, o căsuță foarte mică, undeva într-un câmp. Nu avea vecini nici în stânga, nici în dreapta, lângă ea era câmpul cu desăvârșire liber; doar peste drum exista o casă, și, la o oarecare distanță de ea, o altă casă. Nu avea lumină electrică. Stăteam la lampă, uneori la lumânare, dacă nu avea gaz. Ducea un trai smerit. Trăia din munca pământului. Avea două-trei găini, a mai avut câteva oi, câțiva porci, o vreme. Dar acolo am văzut temelia simplității creștine și fără pretenții. Deși nu trăia în lipsuri sau sărăcie, luxul și risipa erau cu totul străine viețuirii acestei bătrâne.

Eu n-am văzut niciodată la ea pretențiile unui creștin habotnic sau ale unui creștin care știe el că este creștin, care simte nevoia să dea sfaturi, să explice, să lămurească, să adâncească și așa mai departe. Ba, mai mult, avea o compătimire față de tot cel necăjit, și atunci când unii oameni, mai răi din fire, mai lipsiți de caracter din sat, o supărau, vedeam doar o întristare și compătimire pe fața ei și chiar în felul ei de a pune problema, niciodată revoltă, niciodată dorință de răzbunare sau de lămurire a lucrurilor într-un mod omenesc. Era foarte miloasă și grabnic iertătoare, iertând atât de ușor încât cei răi din fire nu catadicseau să îi facă necazuri gratuit, fără nicio jenă. Deși rănită sufletește de cei ce o mârșeau, buna ei dispoziție, liniștea, pacea și o anume cuminenie țărănească (pierdută în lumea de astăzi) nu o părăseau. Parcă ceva sau cineva tainic o înălța nu știu cum, pe neobservate, peste amarul cotidian, într-un mod greu de înțeles.

Mult, mult m-am folosit de exemplul ei. Practic, aș putea spune ca Sfântul Ioan Iacob Hozevitul: „Primele licăriri de viețuire creștină le-am deprins de la bunica mea”. Dacă această bunică n-ar fi existat în viața mea, nu cred că aș fi înțeles ce este ortodoxia și, probabil, nici monah nu aș fi ajuns – pentru că știu sigur că ea s-a rugat mult ca eu să ajung monah, întrucât chiar ea și-a dorit într-o vreme să fie monahie. Ea a fost la o mănăstire, unde a stat o perioadă și probabil anumite lucruri văzute acolo au dezamăgit-o și atunci a preferat să-și ducă văduvia ei pustnicească în acea bojdeucă liniștită de țară, să și-o ducă până la capăt. Și a reușit, într-o bună măsură, a reușit. Mai târziu, copiii ei au luat-o la oraș și atunci și-a dus isihia la etajul 9.

Încă un lucru pe care iarăși nu-l pot uita: acolo unde erau bolnavi incurabili – erau câțiva bolnavi în sat, care stăteau de cinci ani, zece ani, cincisprezece ani la pat – ea îi vizita regulat. Îi vizita, le ducea medicamente, le ducea leacuri și, în același timp, îi și sfătuia să se spovedească, să se împărtășească, dar așa, cu o afecțiune de mamă, de bunică, ca și cum era interesul ei în joc, nu atât sănătatea acelui om. Avea parcă o anume apetență pentru bolnavi, neputându-se abține de a-i ajuta în fel și chip cu cuget curat, fără intenții viclene, cu totul dezinteresat, ca și cum aceasta ar fi fost menirea ei pe pământ. Fenomen în care se asemana, psihologic, Cuviosului Paisie de la Sihla.

Avea o jertfelnicie pe care eu nu prea am mai văzut-o mai târziu nici la bătrânii din sate, nici la cei de la oraș. La bătrânii din vremea noastră, chiar rareori, rareori văd această jertfelnicie – jertfelnicie adevărată și de faptul că atunci când, întâmplător, aflându-se pe stradă, întâlnea un bolnav suferind cu urechea, cu mărșeaua, sau avea o durere de cap, o problemă, ea se